

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

*Філоненко В.В.
(Полтава)*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ПРАЦІ З ДОСВІДУ РОБОТИ ВІДДІЛЕННЯ ВИКОНАВЧОЇ ДИРЕКЦІЇ ФОНДУ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ ВІД НЕЩАСНИХ ВИПАДКІВ НА ВИРОБНИЦТВІ ТА ПРОФЕСІЙНИХ ЗАХВОРЮВАНЬ УКРАЇНИ У М.ПОЛТАВІ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Конституція України гарантує кожному працівникові право на охорону життя і здоров'я в процесі трудової діяльності, а ще – належні та безпечні умови праці, які повинен створити і забезпечити йому роботодавець. Утім, дуже часто закони працюють лише на папері. А от на практиці ми бачимо лише як і надалі поповнюється сумна статистика травмування і загибелі людей.

Проблема виробничого травматизму є дуже гострою. Причиною високого рівня виробничого травматизму в Україні є недбале ставлення деяких керівників підприємств до проблем охорони праці, застарілі мало безпечні технології та брак коштів на реконструкцію виробництва, переозброєння його сучасною технікою, формальне відношення до розробки нормативних документів, що діють на підприємстві та відношення до проведення інструктажів та навчання з охорони праці, забезпечення спецодягом, спецвзуттям, засобами загального та індивідуального захисту і низька виробнича дисципліна.

На даний час в Україні стан виробничого травматизму, професійних захворювань і загибелі на виробництві є надзвичайно складним. Тому в недалекому майбутньому вирішувати існуючі проблеми і покращувати стан охорони праці на виробництві, в установах та організаціях будуть фахівці – випускники університетів та інститутів України незалежно від того де і ким вони будуть працювати.

Політика в галузі охорони праці заснована на принципах пріоритетності життя і здоров'я працюючих, все це на пряму впливає на економічні, валові та якісні показники виробничої діяльності підприємств – це незаперечний факт, хто думає інакше, це люди, які не відповідають (м'яко кажучи) займаній посаді.

Фахівці повинні знати і вміти використовувати на практиці одержані у вищих навчальних закладах знання тісно співпрацювати з органами Держгірпромнагляду, Державної санітарно-епідеміологічної служби, місцевими органами влади, Фондом соціального страхування від нещасних випадків на виробництві, закладами охорони здоров'я.

Практичних навичок студенти набувають на семінарських, практичних чи лабораторних заняттях з охорони праці. Від якості і обсягу цих занять залежить і якість та здобуті практичні навички студентів в галузі охорони праці і техніки безпеки.

Проблема створення безпечних і нешкідливих умов праці в Україні існувала завжди, про що свідчить статистика нещасних випадків: ще 15–20 років тому на виробництві щорічно травмувалося близько 30 000 працівників, з них гинуло майже 2 000. Але справжній стан охорони праці та рівень виробничого травматизму на той час замовчувались. З цих причин багато важливих невідкладних наукових і виробничих завдань з питань умов праці зовсім не вирішувалось.

Внаслідок цього вітчизняна наука з питань охорони праці відстала від світових досягнень на 15–20 років, рівень виробничого травматизму порівняно з такими ж показниками в інших промислово-розвинених країнах був вищий у 5–8 разів, виплати на пільги і компенсації за роботу в шкідливих умовах (на одного працюючого) перевищували витратами на профілактику нещасних випадків і професійних захворювань майже у 2 рази.

Незадовільний стан охорони праці лягає тягарем на економіку підприємств, організацій, всієї держави. У 2013 році в Україні зареєстровано надходження до робочих органів виконавчої дирекції Фонду 11222 повідомлення про нещасні випадки на виробництві, в яких постраждало 11503 особи, в т.ч. 1598 – із смертельним наслідком, За звітний період страховими експертами (іншими представниками Фонду, які виконують їх обов'язки) взято участь у роботі комісій з розслідування:

1. 189 групових нещасних випадків;
2. 664 нещасних випадків із смертельним наслідком;
3. 934 випадків смерті на підприємстві;
4. 1580 нещасних випадків з можливою інвалідністю;
5. 8160 інших випадків.

Чисельність пенсіонерів по трудовому каліцтву становить близько 140 000, а пенсіонерів у зв'язку з втратою годувальника внаслідок нещасного випадку – близько 40 000 осіб. Загальна сума витрат на фінансування пільгових професійних пенсій і пенсії по трудовому каліцтву, відшкодування збитків потерпілим на виробництві та інших витрат, пов'язаних з цим, сьогодні становить близько 10 відсотків фонду оплати праці у промисловості. Особливо гостро ці проблеми відчуються на підприємствах галузей з високим рівнем професійного ризику.

В Україні спостерігається тенденція до зниження рівня виробничого травматизму, аварій та аварійних ситуацій, але травматизм залишається ще на досить високому рівні.

Виконання статутних функцій та обов'язків Фонду соціального страхування від нещасних випадків щодо запобігання нещасним випадкам покладається на страхових експертів з охорони праці.

З метою вжиття заходів, спрямованих на запобігання нещасним випадкам, усунення загрози здоров'ю працівників, спричинених умовами праці, службою страхових експертів з охорони праці управління та міськрайвідділень виконавчої дирекції Фонду у Полтавській області за

2013 рік перевірено стан профілактичної роботи зі створення здорових та безпечних умов праці на 2074 підприємствах-страхувальниках. Під час проведення перевірок виявлено 21566 порушень законодавства про охорону праці, складено 21 протокол про адміністративні правопорушення за несвоєчасне повідомлення про нещасний випадок на виробництві.

Внесено 2067 подань роботодавцю про порушення законодавства про охорону праці та отримано 1921 відповідь на ці подання.

До територіального управління Держгірпромнагляду у Полтавській області внесено 15 подань про застосування адміністративних стягнень щодо притягнення до відповідальності посадових осіб, які порушили вимоги законодавства про охорону праці, а також про заборону подальшого виконання робіт на дільницях і цехах, роботи на робочих місцях яких загрожують здоров'ю або життю працівників.

Для підвищення рівня охорони праці на підприємствах області службою страхових експертів з охорони праці у 2013 році:

- надано 3001 консультацію страхувальникам щодо створення ними безпечних та нешкідливих умов праці: під час надання страхувальникам консультацій розповсюджено 9194 примірників нормативно-правових актів з охорони праці та іншої спеціальної літератури;

- прийнято участь в опрацюванні та впровадженні системи управління охороною праці та її елементів на 431 підприємстві;

- на 410 підприємствах прийнято участь у розробленні профілактичних заходів та механізмів їх реалізації;

- на 752 підприємствах прийнято участь в розробленні нормативних актів про охорону праці, що діють на підприємстві;

- взято участь у роботі комісій з питань охорони праці на 119 підприємствах;

- взято участь в організації та проведенні 172 нарад, 45 семінарів, 52 засідань «круглих» столів, 12 конкурсів;

- проведено 12 заходів по вивченню та поширенню позитивного досвіду профілактичної роботи на підприємствах;

- у засобах масової інформації опубліковано 156 статей з питань охорони праці та соціального захисту працюючих; здійснено 100 виступів на радіо та телебаченні.

З метою привернення уваги роботодавців до питань охорони праці проводився комплекс заходів, спрямованих на запобігання нещасним випадкам на виробництві та професійним захворюванням з нагоди Всесвітнього дня охорони праці. Були відзначені грамотами кращі трудові колективи, керівники організацій та служб охорони праці.

Управління та відділення виконавчої дирекції Фонду брали активну участь у проведенні конкурсу дитячого малюнка «Охорона праці очима дітей».

За оперативними даними, на підприємствах страховальників області зареєстровано 203 страхових нещасних випадків з кількістю потерпілих 212 осіб, в тому числі 14 із смертельним наслідком, на які у 2013 році складено акти за формою Н-5 та Н-1. Зареєстровано 7 випадків професійних захворювань. Зареєстровано зростання виробничого травматизму в порівнянні з 2012 роком у 6 районах області.

В структурі причин загального виробничого травматизму переважають організаційні, які складають 77,8% (156 працівників), 6,2% (13 працівників) сталося через технічні причини, 16,0% (34 працівників) сталося через психофізіологічні причини.

Серед основних причин нещасних випадків: організаційні – порушення трудового та виробничої дисципліни, порушення правил безпеки руху, порушення вимог безпеки під час експлуатації транспортних засобів, недоліки під час навчання безпечним прийомом праці, порушення технологічного процесу; технічні – незадовільний технічний стан виробничих об'єктів, будівель, споруд, території, засобів виробництва, конструктивні недоліки, недостатня надійність засобів виробництва, недосконалість технічного процесу; психофізіологічні – особиста необережність потерпілого, травмування внаслідок протиправних дій інших осіб.

Профілактичні заходи, що проводяться робочими органами виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків є тільки частиною тієї профілактичної роботи, яка повинна проводитися роботодавцем, органами державної виконавчої влади, органами місцевого самоврядування, як це передбачено Законом України «Про охорону праці». Полтавське відділення Фонду спільно з територіальними управліннями Держгірпромнагляду по Полтавській області, місцевими органами влади прийняли участь у проведенні навчання та перевірки знань з охорони праці директорам шкіл та завідувачим дитячими садками організованого управління освіти міськвиконкому. Протягом 2013 року працівниками відділенням Фонду у м. Полтаві надано 36 консультацій з питань охорони праці закладам освіти.

На підставі проведеної роботи ми дійшли певних висновків, а саме на багатьох підприємствах не виконується стаття 12 закону України «Про екстрену медичну допомогу», яка говорить «1. Особами, які зобов'язані надавати домедичну допомогу людині у невідкладному стані, є: рятувальники аварійно-рятувальних служб, працівники державної пожежної охорони, працівники органів та підрозділів міліції, фармацевтичні працівники, провідники пасажирських вагонів, бортпровідники та інші особи, які не мають медичної освіти, але за своїми службовими обов'язками повинні володіти практичними навичками надання домедичної допомоги.

Порядок підготовки та підвищення кваліфікації з надання домедичної допомоги осіб, які зобов'язані її надавати, визначається

Кабінетом Міністрів України.

Моє чітке переконання, що всі школярі, студенти, викладачі та вихователі обов'язково повинні проходити практичне навчання та здавати іспит з надання домедичної допомоги, адже проводячи паралель з Європою можу сказати, що у них зі 100 чоловік з зупинкою серця спасають 60–70, в Україні 1–2...

Це відбувається тому що у США та Європі особливу увагу у разі настання нещасного випадку приділяють наданню першої домедичної допомоги потерпілим. І ця підготовка розпочинається ще в школі.

Так, у Польщі, досвід якої вивчають фахівці Фонду, вже протягом декількох років проводяться змагання серед працівників підприємств з надання першої домедичної допомоги потерпілим.

У липні 2012 року за сприяння колег з Польщі було проведено експериментальний практичний тренінг для страхових експертів з охорони праці Фонду з надання першої допомоги потерпілим при нещасних випадках, в якому приймав участь і я.

Основною метою навчань було здобуття страховими експертами Фонду практичних навичок надання першої допомоги, аби вміти врятувати життя потерпілих до приїзду швидкої допомоги.

Саме якість та своєчасність надання домедичної допомоги відіграє важливу роль у процесі подальшого лікування потерпілого і не рідко вирішує стан його здоров'я та працездатність в майбутньому.

У зв'язку з чим, правлінням Фонду прийнято рішення про фінансування розроблення та впровадження в навчальний процес методики надання практичної домедичної допомоги потерпілим у разі нещасного випадку на виробництві спеціалістами з охорони праці. Фондом розпочато цей курс навчання, і є сподівання, що навчання будуть системними та результативними.

Організація ранньої домедичної допомоги потерпілим на виробництві сприяє поверненню максимальної кількості людей до повноцінного життя, а також подальшого зменшення витрат держави.

Хочу також наголосити на тому, що актуальність для України надання домедичної допомоги не викликає сумнівів. «Цей факт підтверджує перебування під особливою увагою державних органів і громадських організацій, – адже наша країна посідає п'яте місце в Європі за показниками смертності і від дорожньо-транспортних пригод».

За оцінкою Всесвітнього банку, втрати економіки України тільки від ДТП щорічно складають близько 5 млрд. доларів США. В структурі смертності внаслідок ДТП 59% потерпілих гинуть на догоспітальному етапі і 41% – у стаціонарі. Через ненадання вчасної домедичної допомоги 40% постраждалих в ДТП не доживають до приїзду «швидкої». «Звичайно, бригада екстреної медичної допомоги, навіть за умови виконання «нормативу прибуття на місце події» не встигає надати медичну допомогу постраждалому протягом перших десяти хвилин, бо

при зупинці серця чи артеріальній кровотечі рахунок іде на хвилини. Світовою практикою визнано, що найбільш ефективною є допомога в перші п'ять хвилин».

Про європейську практику надання домедичної допомоги, можу зокрема, зазначити, що за умови організації ефективного надання домедичної допомоги зростає кількість врятованих життів, тому варто навчати цьому і дітей, і студентів, і водіїв. Також необхідно впроваджувати програми доступної дефібриляції на виробництві та в громадських місцях, навчати осіб без медичної освіти та вести широку інформаційну кампанію, що нині є популярним та робиться в європейських країнах.

Українськими законотворцями, вже подано відповідний проект закону. Перед його ухваленням ще необхідно провести чимало консультацій та узгоджень, і обговорення цієї теми на різного роду форумах, це є важливою ланкою в цьому ланцюжку, щодо створення системи навчання домедичній допомозі для осіб без медичної освіти.

Всім нам ще багато треба зробити, аби підготовка громадян навичкам надання домедичної допомоги в нашій країні стала звичною практикою.

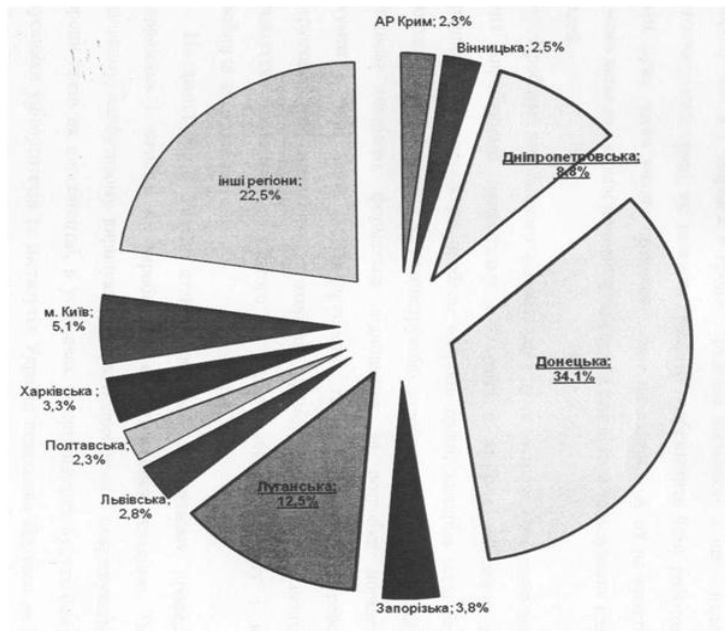
Тому пропоную включити до проект резолюції конференції рекомендації щодо подальшого удосконалення системи надання домедичної допомоги в Україні, а саме:

1. Звернутись до міністерства освіти і науки України з пропозицією – розробити шкільну та вузівську програми щодо практичного навчання з надання домедичної допомоги за європейськими стандартами і виділення коштів на закупівлю необхідного обладнання.

2. Сприяти впровадженню практичного навчання з надання домедичної допомоги в закладах освіти.

3. Провести аналіз стану умов праці та виробничого травматизму в кожному освітньому закладі, намітити заходи щодо профілактики і встановити контроль за їх виконанням. Оскільки несприятлива ситуація з умовами праці працівників тягне за собою істотні втрати, то головним завданням має бути перехід від реагування на нещасні випадки, що вже сталися до їх попередження та реалізації превентивних заходів, спрямованих на збереження здоров'я працюючого населення.

Діаграма кількості нещасних випадків по регіонах України за 2013 рік
(у відсотках до загальної кількості нещасних випадків по Україні)

Вірченко Т.С.
(Полтава)

ВПРОВАДЖЕННЯ ОБЛАСНОЇ ПРОГРАМИ „ОСНОВИ БЕЗПЕКИ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ” ЯК ШЛЯХ УДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ З БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

В усьому світі все більше уваги приділяється питанням безпеки людини: аналізуються підсумки трудової діяльності, розглядаються питання захисту від небезпек різного характеру, йде інтенсивний пошук шляхів формування у підростаючого покоління культури безпечної життєдіяльності. Реалії сьогодення вимагають, щоб підготовка особистості до безпечного існування у навколишньому середовищі здійснювалась на всіх етапах життя людини і розпочиналась якомога раніше – з дошкільного віку.

У зв'язку з цим зростає роль та відповідальність системи дошкільної освіти у вирішенні комплексу завдань, пов'язаних з підготовкою дитини до зустрічі з різними небезпечними життєвими ситуаціями. Дошкільний вік – один із важливих етапів життєдіяльності людини в якому формується особистість і закладаються міцні основи здоров'я та поведінки. Саме тому дошкільна освіта має гнучко реагувати на життєві реалії, відповідати соціальним запитам та забезпечити набуття дітьми необхідних знань, навичок, досвіду.

Основним нормативним документом, який визначає сучасні вимоги до змісту та обсягу дошкільної освіти в Україні є Базовий компонент дошкільної освіти. Відповідно до наказу МОН України від 21.01.2009 року